

ČESKÁ SPOLEČNOST CHEMICKÁ A SPOLEČNOSTI PŘEDCHÁZEJÍCÍ A PŘÍBUZNÉ NA ÚZEMÍ BÝVALÉHO ČESKOSLOVENSKA

Historie

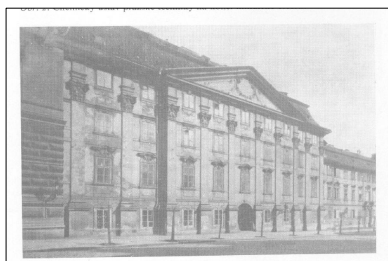
(je uvedena pouze historie Společnosti – členů Asociace českých chemických společností)

- **1848** Lotos – Deutsche naturwissenschaftliche und medizinische Verein für Böhmen
 - **1865** Spolek inženýrů a architektů v Království českém (SIA)
 - **1866** Isis – Studentský přírodovědný spolek
 - **1872** Spolek chemiků českých
 - **1892** Společnost pro průmysl chemický v Království českém
 - **1895** Česká matice technická
 - **1907** Česká společnost chemická pro vědu a průmysl (odbor vědecký a průmyslový) sloučením Spolku chemiků českých a Společnosti pro průmysl chemický v Království českém
 - **1918** Spolek československých inženýrů a architektů (transformací SIA)
 - **1920** Československá společnost chemická (ČSCH), 700 členů Praha, Brno
 - **1929** zemské pobočky ČSCH: Praha (693 členů), Brno (145 členů), Bratislava (93 členů r. 1930)
 - **1940** Spolek chemiků Slovákov (Banská Štiavnica)
 - **1950** sloučení Spolku chemiků Slovákov s Československou společností chemickou
 - **1952** přeměna ČSCH na "Československá společnost chemická při ČSAV" (ČSSCH), na Slovensku s názvem "Československá spoločnosť chemická pri ČSAV – Slovenská skupina pri SAV"
 - **1959** Československý výbor pro průmyslovou chemii – odborná skupina Československé vědeckotechnické společnosti při ÚRO (ČSVTS) – který se později transformoval na dvě partnerské společnosti – Česká společnost průmyslové chemie a Slovenská společnost průmyslové chemie
 - **1969** federalizace ČSVTS na ČVTS a SVTS s ústřední radou ČSVTS
 - **1972** Slovenská chemická spoločnosť pri SAV jako nástupce Spolku chemiků Slovákov
 - **1990** Česká společnost průmyslové chemie (ČSPCH), samostatná společnost v rámci Českého svazu vědeckotechnických společností (ČSVTS) po rozdělení Československé vědeckotechnické společnosti na Český svaz vědeckotechnických společností (ČSVTS) a odpovídající svaz slovenský; Česká společnost chemického inženýrství (ČSCHI) – transformace odborné skupiny chemického inženýrství ČSSCH na samostatnou společnost
 - **1993** po rozdělení Československa: Česká společnost chemická (ČSCH) Slovenská chemická spoločnosť (SCHS)
- **1998** Asociace českých chemických společností: Česká společnost chemická, Česká společnost průmyslové chemie, Česká společnost chemického inženýrství, Český komitét pro chemii, Chemická olympiáda

Chemická společnost se postupně rozrůstala ze skrovných začátků 63 členů spolku Isis v r. 1866 přes stovky členů ČSCH v období 1. republiky až po několik tisíc členů v době poválečné a současné. Je proto logické, že se v průběhu času měnila také struktura Společnosti. Nejprve vznikaly zemské a později i regionální pobočky v místech, kde byla soustředěna vysokoškolská chemická pracoviště nebo významné chemické podniky, ale kromě toho se postupně od padesátých let 20. století vytvářely odborné skupiny podle specializace a zájmu jednotlivých členů Společnosti. Jednou z prvních odborných skupin byla o.s. chemického inženýrství, která navázala na Společnost pro průmysl chemický (1892), průmyslový odbor České společnosti chemické pro vědu a průmysl (1907) a průmyslovou sekci Československé společnosti chemické „Société de chimie industrielle“ (1925). O.s. chemického inženýrství existovala jako součást ČSCH do r. 1990, kdy se transformovala na samostatnou Českou společnost chemického inženýrství. V téže roce (1990) se Česká společnost průmyslové chemie, odborná skupina Československé vědeckotechnické společnosti, transformovala na samostatnou společnost ve volném sdružení Českého svazu vědeckotechnických společností. Obě tyto společnosti (ČSCHI a ČSPCH), ať jako odborné skupiny ČSCH nebo samostatné společnosti, vždy úzce spolupracovaly s Chemickou společností a spolupodílely se na pořádání mnoha konferencí, odborných seminářů a chemických sjezdů a od r. 1998 je spolupráce těchto společností stvrzena členstvím v Asociaci českých chemických společností. Největší nárůst počtu odborných skupin Společnosti byl v 60. a 70. letech: Do r. 1967 bylo ustaveno 14 o.s., v r. 1970 evidováno 20 o.s., 1980 (25 o.s.) a téměř všechny o.s. existují stále. Od r. 1962 jsou z uvedených důvodů pořádány vedle sjezdů Společnosti monotematické konference. Je proto pochopitelné, že počet konferencí, kongresů a seminářů pořádaných všemi odbornými skupinami ČSSCH narostl do takového počtu, že tento přehled činnosti Chemické společnosti by se při jejich uvedení stal zcela nepřehledným. Proto je další výčet aktivit Společnosti zaměřen pouze na přehled sjezdů Chemické společnosti jako celku a v závěru je připojen pouze stručný výčet hlavních konferencí ČSCHI a ČSPCH, tedy konferencí CHISA a APROCHEM.

Sjezdy

Poznámky k číslování: Od roku 1872 se konaly Valné hromady Spolku chemiků českých, později i Valná shromáždění Společnosti následnických. Na těchto valných hromadách byla přednesena řada odborných přednášek. Tyto valné hromady však neměly charakter vědeckých konferencí tak, jak jsou dnes chápány, a proto je obvykle mezi „Sjezdy Chemické společnosti“ nepočítáme. V období souběžné existence Československé společnosti chemické a slovenské Společnosti (Spolku) byly některé sjezdy organizovány československou, některé slovenskou Společností a někdy se konaly sjezdy (valná shromáždění) obou zmíněných společností paralelně. S tím souvisí i některé rozdíly v číslování sjezdů v období 1922 – 1950 (sjezdy 7. – 11.) v publikaci¹ a publikaci². V tomto materiálu uvádím pořadí podle údajů v publikaci².

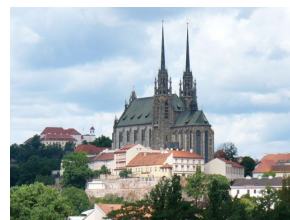
Šafařík

- **1880** „První sjezd českých lékařů a přírodovědců“ konán v Praze ve dnech svatodušních. Chemická sekce probíhala ve dnech 15.–17.5. v chemickém sále české polytechniky v Resslově ulici pod předsednictvím prof. V. Šafaříka (1. čestný člen Spolku) za přítomnosti 75 členů Spolku chemiků (ze 200 členů). Hlavním organizátorem byl doc. B. Raýman, tajemník Spolku. Pozdravy sjezdu zaslali přední slovanští chemikové (Butlerov, Mendělejev, Menšutkin, Radziszewski), kteří také byli jmenováni prvními zahraničními čestnými členy Spolku chemiků českých.
- **1882** 2. sjezd českých přírodovědců a lékařů, Praha, chemická sekce, předseda Šafařík
- **1901** 3. sjezd českých přírodovědců a lékařů, Praha, chemická sekce, předseda Votoček
- **1908** 4. sjezd českých přírodovědců a lékařů, Praha, 17 sekcí, chemická sekce Votoček, Andrlík
- **1914** 5. sjezd českých přírodovědců a lékařů, Praha, 19 sekcí, 1200 účastníků, 700 přednášek, chemická sekce Hanuš, Veselý; impuls k reformě názvosloví (A. Sommer–Batěk)

Votoček

- **1922** Shromáždění Československé společnosti chemické k 50. výročí založení Spolku chemiků českých, Praha, Obecní dům 29.4., přítomni: Votoček – rektor ČVUT, V. Baur – zakládající člen Spolku chemiků českých (1872), Hanuš, Milbauer
- **1926** Sjezd ČSCH, Praha, 14.–16.5., 400 účastníků, přítomni: Hanuš, Votoček, Milbauer, Šatava, Heyrovský, Tomíček
- **1929** Sjezd ČSCH, Praha, Obecní dům a Veletržní palác 6.–9.9.
- **1932** Sjezd ČSCH, Praha
- **1938** Byl připraven Celostátní sjezd chemiků, Bratislava, 24.–26.9. včetně publikovaných příspěvků, ale sjezd se v důsledku politických událostí neuskutečnil.
- **1946** Sjezd ČSCH, Praha, Obecní dům a Chemický ústav UK 1.6., pouze 3 přednášky
- **1949** Sjezd ČSCH, Brno, říjen

- **1950** Slučovací sjezd Československé společnosti chemické a Spolku chemiků Slováků, Brno, 16.–17.9., prof. J. Gašperík – referát o činnosti Spolku chemiků Slováků (1940–1950)

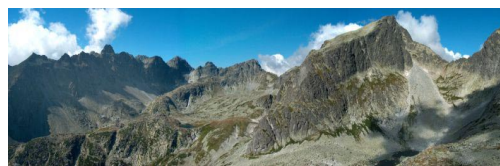
- **1951** Zjazd chemiků (celostátní), Banská Štiavnica, červenec
- **1952** Zjazd chemiků (celostátní), Banská Štiavnica, červenec
- **1953** Zjazd chemiků (celostátní), Banská Štiavnica, červenec
- **1954** Zjazd chemiků (celostátní), Banská Štiavnica, 9.–10.7.
- **1955** Zjazd chemiků (celostátní), Banská Štiavnica, červenec
- **1958** Sjezd ČSSCH (celostátní), Gottwaldov
- **1959** Zjazd chemiků, Banská Štiavnica, červenec, 1100 účastníků
- **1960** 17. sjezd ČSSCH, Olomouc, 31.8.–3.9., (v přijatém číslování počítán jako 20. sjezd ČSCH), 400 účastníků
- **1961** 18. sjezd ČSSCH, Ostrava, 28.6.–1.7., (v přijatém číslování počítán jako 21. sjezd ČSCH), 320 účastníků

- **1962** Celostátní sjezd ČSSCH, Brno 3.–6.8., 800 účastníků
- **1963** Zjazd ČSSCH, Žilina, 9.–12.8., 700 účastníků
- **1964** Sjezd ČSSCH, Pardubice, 7.–10.8., 500 účastníků

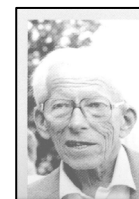

Heyrovský

- **1966** Jubilejní 25. sjezd ke 100. výročí založení chemické společnosti, Praha, 4.–8.7., 518 účastníků. Zahájení společně se světovým Polarografickým kongresem ve Smetanově divadle. V tomto roce se Chemická společnost přihlásila ke spolku Isis jako k předchůdci Spolku chemiků českých a datuje svůj vznik již rokem 1866; rovněž pořadí sjezdů Společnosti se od tohoto sjezdu ustálilo a tento jubilejní sjezd je počítán jako 25.
- *1968 Byl připraven Zjazd chemikov, Nitra, přihlášeno 1000 účastníků, 350 referátů. Sjezd se nekonal v důsledku sovětské okupace.*
- **1970** Sjezd ČSSCH, České Budějovice, 196 účastníků
- **1971** Zjazd československých chemikov 1971, Vysoké Tatry (Starý Smokovec a Štrbské Pleso), 24.–28.10., současně 27. sjezd ČSSCH (celostátní a ČSVTS) a 18. národní konference CHISA, 1800 účastníků
Valné shromáždění ČSSCH, Praha, 3.10.
- **1972** 28. sjezd ČSSCH, Pardubice, 5.–9.9., 280 účastníků
- **1973** 29. sjezd ČSSCH, Ostrava, 28.–31.8., 240 účastníků
- **1974** Setkání československých chemiků a 30. sjezd ČSSCH (celostátní a ČSVTS), Brno, 26.–30.8., současně 21. národní konference CHISA; 1350 účastníků, z toho 350 členů ČSSCH
- **1975** 31. sjezd ČSSCH, Ústí nad Labem, 30.9.–2.10., 166 účastníků
- **1976** Valné shromáždění a 32. sjezd ČSSCH, Praha, 5.–7.7., 247 účastníků
- **1977** Valné shromáždění ČSSCH odpovídající 33. sjezdu, Brno, 4.–7.7., 215 účastníků
- **1978** Výroční zasedání ČSSCH odpovídající 34. sjezdu, Ostrava, 28.–31.8., 118 účastníků
- **1979** Celostátní zjazd chemikov a 35. sjezd ČSSCH, Bratislava, sbližování ČSSCH a SCHS, 520 účastníků

- **1980** 3. celostátní setkání československých chemiků, 36. sjezd ČSSCH a 27. národní konference CHISA, Vysoké Tatry, 26.–30.10., 1396 účastníků, Prof. Jozef Tomko: „50 let chemické společnosti na Slovensku“, tj. bratislavské pobočky ČSCH – spolupráce českých a slovenských chemiků
- **1981** 37. sjezd ČSSCH, Pardubice, 7.–9.7.
- **1982** 38. sjezd ČSSCH, Praha, VŠCHT, 6.–9.7., nově diskusní fórum
- **1983** 39. sjezd ČSSCH, Olomouc, 30.8.–2.9., nově soutěž o nejlepší studentskou práci
- **1984** Celostátní zjazd chemikov, 40. sjezd ČSSCH, Banská Štiavnica, 2.–6.7., 680 účastníků, hlavní organizátor SCHS, nově posterová sekce
- **1985** 4. celostátní setkání československých chemiků, 41. sjezd ČSSCH a 32. národní konference CHISA, Vysoké Tatry, 20.–25.10., 1200 účastníků, ČSSCH, SCHS, česká i slovenská společnost průmyslové chemie
- **1986** 42. sjezd ČSSCH, Ostrava, 1.–4.7.
- **1987** Valné shromáždění ČSSCH, Ústí n. L., červenec
- **1988** 44. sjezd ČSSCH, Brno, červenec

Wichterle

- **1989** 5. celostátní setkání čs. chemiků, 45. sjezd ČSSCH a 36. národní konference CHISA, Vysoké Tatry, Starý Smokovec, 22.–27.10., O. Wichterle, plenární přednáška o nové koncepci čs. vědy a ČSAV
- **1990** 46. sjezd ČSSCH, Pardubice, 3.–6.7.
- **1991** 47. sjezd ČSSCH, Praha, VŠCHT, 1.–4.7.

Sjezdy po rozdělení Československa

Pořádajícími organizacemi jsou střídavě Česká společnost chemická (na území ČR) a Slovenská chemická spoločnosť (na území SR).

- **1993** 48. sjezd chemických společností, Olomouc, 13.–16.9., ČSCH, SCHS, ČSPCH, SSPCH
- **1995** 49. zjazd chemických spoločností, Bratislava, 4.–8.9.
- **1997** 50. sjezd chemických společností, Zlín, 8.–11.9.

- **1999** 51. zjazd chemických spoločností, Nitra, 6.–9.9., SCHS, SSPCH, Asociace českých chemických společností
- **2000** 52. sjezd chemických společností, České Budějovice, 17.–20.9.
- **2001** 53. zjazd chemických spoločností, Banská Bystrica, 3.–6.9., Asociácia slovenských chemických a farmaceutických spoločností, Asociace českých chemických společností
- **2002** 54. sjezd chemických společností, Brno, 30.6.–4.7.
- **2003** 55. zjazd chemických spoločností, Košice, 8.–12.9.
- **2004** 56. sjezd chemických společností, Ostrava, 6.–9.9.
- **2005** 57. zjazd chemických spoločností, Vysoké Tatry, Tatranské Matliare, 5.–8.9.
- **2006** 58. sjezd Asociací českých a slovenských chemických společností, Ústí n. L., 4.–9.9.
- **2007** 59. zjazd chemiků, Vysoké Tatry, Tatranské Matliare, 2.–6.9.
- **2008** 60. jubilejní sjezd Asociací českých a slovenských chemických společností, Olomouc, 1.–4.9.
- **2009** 61. zjazd chemiků, Vysoké Tatry, Tatranské Matliare, 7.–11.9.
- **2010** 62. sjezd Asociací českých a slovenských chemických společností, Pardubice 28.–30.6.
- **2011** 63. zjazd chemiků, Vysoké Tatry, Tatranské Matliare, 5.–9.9.

- **2012** 64. sjezd Asociací českých a slovenských chemických společností, Olomouc, 25.–27. června 2012

Česká společnost průmyslové chemie (ČSPCH) pořádá od roku 1991 (s výjimkou r. 1993) každoročně chemicko-technologické konference „APROCHEM“. Tyto konference probíhaly od r. 1991 do roku 2005 vždy v podzimním termínu (září, říjen) a od r. 2006 do letošního 21. ročníku se konají v polovině dubna. Nejčastějším místem jejich konání byly Milovy na Českomoravské Vysočině (konference 7,8,11–18) a Kouty nad Desnou v Jeseníkách (konference 4,5,19,20). Další konference proběhly na Seči (1,2,6), v Rožnově pod Radhoštěm (9,10) a Litvínově (3). ČSPCH tyto konference pořádá ve spolupráci s ČSCH, VŠCHT a chemickým průmyslem především se zaměřením na chemické technologie, ropu a petrochemii, polymery, životní prostředí a bezpečnost. Letošní 21. konference APROCHEM se konala opět v Koutech, ve dnech 23.–25.4.

Česká společnost chemického inženýrství (ČSCH) má dlouholetou tradici v pořádání chemicko-inženýrských konferencí již z dob, kdy byla jednou z hlavních (a prvních) odborných skupin Československé společnosti chemické. První národní konference chemického inženýrství a strojnictví (CHIS) se konaly od poloviny 50. let, první mezinárodní kongres chemického inženýrství, strojnictví a automatizace CHISA – „International Congress on Chemical Engineering, Chemical Equipment Design and Automation CHISA '62, Brno“, proběhl ve dnech 2.–8.9.1962 ve spolupráci Chemické společnosti a ČSVTS. Od r. 1963 (kdy se konala 10. národní konference CHISA) jsou dodnes každoročně pořádány národní konference CHISA, které jsou v určitých intervalech současně mezinárodními kongresy. Mezinárodní kongresy se konaly v letech 1962, 1965, 1969 a pak až do r. 1996 vždy s tříletou periodou. Od 12. mezinárodního kongresu v roce 1996, kdy také došlo k pozměnění názvu na „International Congress of Chemical and Process Engineering CHISA“, se mezinárodní kongresy pořádají v intervalech dvouletých. Mezinárodní kongresy jsou od 4. mezinárodního kongresu (1972) pravidelně pořádány v Praze, národní konference od 44. národní konference (1997) se konají v Srní na Šumavě. Národní konference CHISA v letech 1971, 1974, 1980, 1985, a 1989, proběhly, jak je patrné z přehledu sjezdů Chemické společnosti, společně se sjezdy Chemické společnosti v rámci Celostátních setkání chemiků. 19. Mezinárodní kongres v r. 2010 byl současně 7. Evropským kongresem chemického inženýrství. Letošní – dvacátý – mezinárodní kongres CHISA 2012 se bude konat opět v Praze, ve dnech 25.–29. srpna; přihláшено je 1400 příspěvků ze 65 zemí.

zpracoval Pavel Zachař

LITERATURA

1. Hanč O.: *100 let Československé společnosti chemické, její dějiny a vývoj 1866 – 1966*, Academia, Praha 1966.
2. Hanč O., Tomko J.: *Československá chemická společnost, Slovenská chemická spoločnosť 1966 – 1975*, Academia, Praha 1980.
3. Bláha K., Tomko J.: *Československá společnost chemická při ČSAV, Slovenská chemická spoločnosť pri SAV 1976–1985*, Academia, Praha 1987.
4. http://www.sttp.cz/pdf/Brozura_csvts.pdf, Informační brožura ČSVTS
5. Sborníky sjezdů, webové stránky a anonce v Chemických listech z let 1986–2012.
6. Osobní sdělení (J. Haníka, I. Wichterle)